

ተከናወኗል ማለት አይቻልም ሲል የደረሰበት መደምደሚያ ስህተት መሆኑን ተገንዝበናል።

የሰ/መ/ቁ 23331

ታህሳስ 1 ቀን 2000 ዓ.ም

በሌላ በኩል ግን አመልካች ሽያጭ መከናወኑን ለማስረዳት ባቀረበው የዱቤ ሰነድ ላይ የፈረሙት አመልካችና ሌላ አብይ የተባሉ ግለሰብ እንጂ ተጠሪ አይደሉም። በእርግጥ ተጠሪ ፈርመውበት ቢሆን ኖሮ የጽሁፍ ሠነድ በላዩ ላይ ስለሚገኘው የስምምነት ቃልና በላዩ ላይ ስለተጻፈው ቀን በተፈራራሚዎቹ መካከል ሙሉ እምነት የሚጣልበት በቂ ማስረጃ ይሆን ነበር /የፍ/ሕ/ቁ. 2005/1/ ይመለከታል። በተያዘው ጉዳይ ግን ተጠሪ በሰነዱ ላይ ያልፈረሙ በመሆኑ በሰነዱ ላይ ሰለሠፈረው ጉዳይ ተስማምተዋል ወይም ግዴታ ገብተዋል ለማለት አይቻልም። በዚህ ችሎት በተደረገው የቃል ክርክር አመልካች ሰነዱ ላይ የፈረሙት ግለሰብ የተጠሪ ወኪል ናቸው ይበል እንጂ ይህ ክርክር ከስር ያልተነሣ አዲስ ነገር በመሆኑ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 329/1/ መሠረት ተቀባይነት የለውም።

በመሆኑም አመልካች ያቀረበው ሰነድ በአመልካችና በተጠሪ መሀከል የዱቤ ሽያጭ ውል መደረጉን እና በዚህም ምክንያት ተጠሪ የአቃውን ዋጋ የመክፈል ግዴታ ያለባቸው መሆኑን አያስረዳም። በዚህም ምክንያት ምንም እንኳን የሥር ፍ/ቤት የአመልካችን ክስ ውድቅ ለማድረግ የሰጠው ምክንያት ስህተት ቢሆንም ክሱን ውድቅ ማድረግ ግን በአግባቡ ሆኖ አግኝተነዋል።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት መጋቢት 5 ቀን 1997 ዓ.ም በመ/ቁ. 11568 የሰጠው ውሣኔ እና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 38828 ኅዳር 23 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ፀንተዋል።
2. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል። ለመ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የእምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

- ፍስሐ ወርቅነህ
- ሐገሰ ወልዱ
- ሂሩት መለሰ
- ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- ጀማል ሐሚድ - ቀረበ

- ተጠሪዎች:-**
1. ወ/ሮ ለተሃይማኖት ተክሌ
 2. ወ/ሮ ኪሮስ ወልዱ
 3. ወ/ሮ ምዕራፍ ወልዱ
 4. ተመስገን ወልዱ
 5. መብራቱ ወልዱ - ቀረበ

መዝገቡን መርምረን የሚተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ ከሕግ ውጭ ተይዞ የሚገኘውን ቤት ይለቀቅልን በማለት ተጠሪዎች በአመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ መነሻነት የተጀመረውን ክርክር የሚመለከት ነው። አመልካች ለቀረበበት ክስ መልስ የሰጠ ሲሆን፣ በዚህም አከራካሪው ቤት ከ2-5 ያሉት ተጠሪዎች እህት ከሆነችው ገዝቶ የያዘው እና ከዝግብ በኋላም ለውጦ (አሻሽሎ) በመስራት እየተጠቀመበት መሆኑን በመግለጽ ተከራክሮአል። ክስ የቀረበበት የወረዳ ፍ/ቤትም የሁለቱንም ወገኖች ክርክር ከሰማ በኋላ አመልካች ቤቱን ለተጠሪዎች እንዲለቅ ወስኖአል። በዚህ ውሣኔ ላይ በየደረጃው ይግባኝ የቀረበላቸው የበላይ ፍ/ቤቶችም ውሣኔውን አፅንተዋል። አቤቱታው የቀረበው በዚሁ ላይ ነው።

እኛም አመልካች የካቲት 16 ቀን 98 ዓ.ም በጻፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪዎችን አስቀርቦን ክርክሩን ስምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው በአመልካች እና ቤቱን በሽጠችለት የተጠሪዎች እህት መካከል የተደረገው የሽያጭ ውል ሳይፈረስ አመልካች ቤቱን ለተጠሪዎች እንዲያስረክብ የመወሰኑን አግባብነት ለመመርመር ነው። በዚህ መሠረትም ይህንን ነጥብ በግራ ቀኝ ወገኖች ከቀረበው ክርክር፣ አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝቦን መርምረናል።

ከሥር ጀምሮ ከተደረገው ክርክር ይዘት መገንዘብ እንደቻልነው አከራካሪው ቤት በቀበሌው ገበሬ ማህበር ውስጥ የሚገኝ ነው። ተጠሪዎች ቤቱ እንዲለቀቅላቸው ክስ የመሠረቱት ሠርተነዋል በማለት ሳይሆን አባታችን መሬቱን በ1962 ዓ.ም ከሌላ ሰው ገዝቶ የቆርቆሮ ቤት ሠርቶበታል በማለት ነው። አመልካች ደግሞ ቤቱን መስከረም 13 ቀን 1984 ዓ.ም ከወ/ሮ ንግሥት ወልዱ ጋር ባደረገው የሽያጭ ውል ገዝቶና አሻሽሎ በመስራት የሚኖርበት መሆኑን በመግለጽ ተከራክሮአል። የሁለቱ ወገኖች ክርክር ይህን ሲመስልም በአመልካች እና በወ/ሮ ንግስት ወልዱ መካከል የተደረገው የሽያጭ ውል ደግሞ ፈርሶአል አልተባለም። ውሉ የሕግን መስፈርት አያሟላም የሚል ክርክርም አልቀረበበትም። የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔም የተመሠረተው ውሉ ሕገወጥ ነው ወይም በማናቸው ሁኔታ ፈራሽ ሆኖአል በሚለው ላይ ሳይሆን አመልካች ቤቱን የገዛው መብት ከሌለው ሰው ነው በሚለው ላይ ነው። በበኩላችን እንደምናየው ወ/ሮ ንግስት ወልዱ (ቤቱን የሽጠችው ሰው) የተጠሪዎች እህት እንደሆነች በተጠሪዎችም ጭምር የታመነ ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ ወ/ሮ ንግስት የሚች ወራሽ ነች ማለት ነው። በመሆኑም ቤቱን ለመሸጥ መብት አልነበራትም ወደሚለው መደምደሚያ መድረስ የሚቻል አይደለም። በሌላም በኩል ተጠሪዎች ቤቱ የተሸጠው ያለአግባብ ነው የሚል እምነት ቢኖራቸው ውሉ ፈራሽ ነው

ይባላቸው ዘንድ አግባብ ያለውን አካሄድ በመከተል መጠየቅ ነበረባቸው። በዚህ መልክ የተደረገ ክርክር የለም። ማስረጃም አልቀረበም። እውነታው ይህ ከሆነ ደግሞ አመልካች በቤቱ ላይ መብት የለውም ለማለት የሚቻልበት የሕግ ምክንያት የለም። በመሆኑም አመልካች ቤቱን ይልቀቅ በማለት በሥር ፍ/ቤቶች የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ው ሣ ኔ፤

1. አቤቱታ የቀረበበት በአ/ብ/ክ/መ በምስራቅ ሸዋ ዞን በሻሸመኔ ወረዳ ፍ/ቤት በፍ/ብ/መ/ቁ 240/93 የካቲት 14 ቀን 93 ዓ.ም ተሰጥቶ በምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 482/93 ግንቦት 7 ቀን 95 ዓ.ም በተሰጠው እና በአ/ብ/ክ/መ/ጠ/ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 01642 ታህሳስ 4 ቀን 98 ዓ.ም በተሰጠው ውሳኔ እንዲሁም በኦሮሚያ ብ/ክ/መ/ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በሰ/መ/ቁ 35730 የካቲት 8 ቀን 98 ዓ.ም በተሰጠው ትእዛዝ የፀናው ውሳኔ በፍ//ብ/ሥ/ሥ/ሕግ.ቁ 348(1) መሠረት ተሸርአል።
2. አመልካች አከራካሪውን ቤት ለተጠሪዎች እንዲያስረክብ የሚገደድበት የሕግ ምክንያት የለም ብለናል።
3. ወጪና ኪሣራ ግራቀኝ ወገኖች የራሳቸውን ይቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ